

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1984
Σελ. 521-531

Ο ΑΛΙΒΑΝΙΣΤΟΣ

Ἀφοῦ ἐβάδισαν ἐπὶ τινα ὥραν, ἀνὰ τὴν βαθεῖαν σύνδενδρον κοιλάδα, ἡ θεια-Μολώτα, κ' ἡ Φωλιώ τῆς Πέρδικας, κ' ἡ Ἀφέντρα τῆς Σταματηρίζαινας, τέλος ἔφθασαν εἰς τὸ Δασκαλειό. Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐχρῦσωναν ἀκόμη τὰς δύο ράχεις, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς κοιλάδος. Κάτω, εἰς τὸ δάσος τὸ πυκνόν, βαθεῖα σκιά ἠπλοῦτο. Κορμοὶ κισσοστεφεῖς καὶ κλῶνες χιαστοὶ ἐσχημάτιζον ἀνήλια συμπλέγματα, ὅπου μεταξὺ τῶν φύλλων ἠκούοντο ἀτελείωτοι ψιθυρισμοὶ ἐρώτων. Εὐτυχῶς τὸ δάσος ἐνομίζετο κοινῶς ὡς στοιχειωμένον, ἄλλως θὰ τὸ εἶχε καταστρέψει κι αὐτὸ πρὸ πολλοῦ ὁ πέλεκυς τοῦ ὑλοτόμου. Αἱ τρεῖς γυναῖκες ἐπάτουν πότε ἐπὶ βρῦων μαλακῶν, πότε ἐπὶ λίθων καὶ χαλίκων τοῦ ἀνωμάλου ἐδάφους. Ἡ ψυχὴ κ' ἡ καρδούλα των ἐδροσίσθη, ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν βρῦσιν τοῦ Δασκαλειοῦ.

Τὸ δροσερὸν νᾶμα ἐξέρχεται ἀπὸ μίαν σπηλιάν, περνᾷ ἀπὸ μίαν κουφάλαν χιλιετοῦς δένδρου, εἰς τὴν ρίζαν τοῦ ὁποίου βαθεῖα γούρνα σχηματίζεται. Ὅλος ὁ βράχος ἀνωθεν στάζει ὡσάν ἀπὸ ρευστοῦς μαργαρίτας καὶ τὸ γλυκὺ κελάρυσμα τοῦ νεροῦ ἀναμειγνύεται μὲ τὸ λάλον μινύρισμα τῶν κοσσύφων. Ἡ θεια-Μολώτα, ἀφοῦ ἔπιεν ἄφθονον νερόν, ἀφήσασα εὐφρόσυνον στεναγμὸν ἀναψυχῆς, ἐκάθισεν ἐπὶ χθαμαλοῦ βράχου διὰ νὰ ξαποστάσῃ. Αἱ δύο ἄλλαι ἔβαλαν εἰς τὴν βρῦσιν, παρὰ τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου, τὶς στάμνες καὶ τὰ κανάτια, τὰ ὁποῖα ἔφεραν μαζί των, διὰ νὰ τὰ γεμίσουν. Εἶτα ἀφοῦ ἔπιαν καὶ αὐταὶ νερόν, ἐκάθισαν ἢ μία παραπλεύρως τῆς γραΐας, ἢ ἄλλη κατέναντι, κι ἄρχισαν νὰ ὀμιλοῦν.

— Πῶς ἀλγεῖ παπάς; εἶπεν ἡ θεια-Μολώτα.

Ἡ γραῖα ἦτο ιδιόρρυθμος εἰς τὴν γλῶσσάν της. Ἐτραύλιζε καὶ ἀπέκοπτεν ὄχι μόνον συλλαβάς, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄρθρα καὶ ἄλλα μόρια.

— Νύχτωσε, θὰ πῶ*! προσέθηκεν ἡ Φωλιώ.

— Τά, τί λογατε*; ἐπέφερεν ἡ Ἀφέντρα.

Εὐρίσκοντο κ' αἱ τρεῖς, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, εἰς τὸν Ἄι-Γιάννη, στὸν Ἀσέληνο. Ἦτον ἔρημον παλαιὸν μοναστηράκι. Εἶχε γνωσθῆ ὅτι ὁ παπα-Γαρόφαλος ὁ Σωσμένος, εἷς ἐκ τῶν ἱερέων τῆς πόλεως,

θὰ ἤρχετο εἰς τὸν Ἄι-Γιάννην, στὸν Ἀσέληνον, διὰ νὰ κάμη Πάσχα εἰς τοὺς αἰγοβοσκούς τῶν ἀγρίων ἐκείνων μερῶν. Αἱ τρεῖς αὐταὶ καὶ τινα ἄλλα πρόσωπα ἀπὸ τὴν πόλιν, ἀγαπῶντα τὴν ἐξοχήν, εἶχον ἔλθει, χάριν τοῦ Πάσχα, πρὶν νὰ ξεκινήσῃ ὁ παπάς. Ἀλλ' ὅμως ἐνύκτωνεν ἤδη καὶ ὁ παπα-Γαρόφαλος δὲν εἶχε φανῆ ἀκόμη.

— Εἶναι ἀργοστόλιστος*, θὰ πῶ, ἐπέφερεν ἡ Φωλιῶ ἢ Πέροδικα.

— Ναί, εἶδες πῶς ἀργεῖ νὰ ντυθῆ; ὑπέλαβεν ἐρμηνεύουσα κατὰ γράμμα τὸν λόγον ἢ Ἀφέντρα τῆς Σταματηρίζαινας. Καὶ καμμιά φορὰ βάζει καὶ στραβὰ τὴν «ἀλλαγή» του.

Ὠνόμαζεν οὕτω τὸ φαιλόνιον· αἱ τρεῖς γυναῖκες εἶχον ἔλθει ἀπὸ τὸν Ἄι-Γιάννην, ἀπέχοντα ὡς τετάρτου τῆς ὥρας δρόμον, διὰ νὰ γεμίσουν τὰ σταμνιά στὸ Δασκαλειό, ἐπειδὴ ἡ μικρὰ βρύσις τοῦ παλαιοῦ ἠσυχαστηρίου, κάτω ἀπὸ τὸν ναῖσκον, εἶχε χαλάσει, καὶ σχεδὸν εἶχε χαθῆ τὸ νερόν. Ἐμελλον δὲ νὰ ἐπιστρέψουν ἀμέσως εἰς τὸν Ἄι-Γιάννην. Ἀλλὰ μὲ τὴν ὀμιλίαν, ἀργοποροῦσαν.

Τέλος, αἱ δύο ἐσηκώθησαν, ἔκυψαν διὰ νὰ φορτωθοῦν τ' ἀγγεῖα, καὶ ἦσαν ἔτοιμαὶ πρὸς ἀναχώρησιν.

Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ζωηρὰ φωνὴ ἠκούσθη ἀπὸ τὸ κάτω μέρος, ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ δένδρα.

— Σ' ἔσκιαξα, θεια-Μολώτα, εἶπεν ἡ φωνή.

Εἶτα καγχασμὸς ἤχησε κ' εὐθὺς ἐπαρουσιάσθη εἷς νέος ὑψηλός, ἀμύστακος, ὡς δεκαῆξ ἑτῶν, κρατῶν κάτω τοῦ στέρνου του κάτι ὡς διπλωμένον καὶ τυλιγμένον προᾶγμα.

— Ἄ! κακὸ νὰ μὴν ἔχης! ἔκραξεν ἡ Φωλιῶ. Ἐσύ 'σαι, ἀρὲ Σταμάτης;

Δὲν εἶχε νυκτώσει ἀκόμη καλά, κ' αἱ γυναῖκες εἶδαν τὰ χαρακτηριστικά του, ἀφοῦ πρῶτον εἶχαν γνωρίσει τὴν φωνὴν του. Ἦτον ὁ Σταμάτης τὸ Τρυγονάκι, μάγκας ὀρφανὸς παιδιόθεν, καλόκαρδος, βολικός, ὅστις ἔζη ἐκτελῶν θελήματα ἀνὰ τὴν πόλιν. Ὅταν ὅμως ἦτο πουθενὰ ἐξοχικὸν πανηγύρι, ἀφηνεν ὅλες τὶς δουλειές του, κ' ἔτρεχε πρῶτος μεταξὺ ὄλων τῶν πανηγυριστῶν.

— Νά, ἀπ' τὸν Ἀσέληνο ἔρχομαι, εἶπεν ὁ νέος... φορτωμένος πράματα, θάματα... κοιτάξετε!

Ἐθεσε τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐντὸς τοῦ τυλιγμένου πανίου, τὸ ὁποῖον ἐκράτει, ἔλαβεν ἓνα μαῦρον προᾶγμα, καί, θέλων νὰ παίξῃ, τὸ ἔρριψεν εἰς τὴν ποδιὰν τῆς Μολώτας, ἣτις ἐκάθητο ἀκόμη ἐπὶ τῆς πέτρας.

—Ἄ! φωτιά πού σ' ἔ!... ἔκαμεν αὕτη, ἀναπηδήσασα ὀρθή, καί τινάζουσα τήν ποδιάν της.

Τò πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον τῆς εἶχε ρίψει ὁ Σταμάτης, ἦτο τεράστιος ζωντανὸς κάβουρας. Ὁ νέος εἶχε κατέλθει πρὸ δύο ὥρῶν εἰς τὸν Μικρὸν Ἀσέληνον. Οὕτως ὠνομάζετο ὁ δυτικὸς αἰγιαλός, μικρὰ ἀγκάλη, ἀντικρύζουσα τὸ Πήλιον. Ἐκεῖ εἶχε γεμίσει τὸ προσόψιον, τὸ ὁποῖον εἶχε περιζωσμένον εἰς τὴν μέσην του, ἀπὸ κοχύλια, πεταλίδες καὶ καβούρια.

—Ἀρέ, ζουρλάθηκες; εἶπεν αὐστηρῶς ἡ Ἀφέντρα. Νὰ κάμης τὴν οἰκοκυρὰ νὰ κόψη τὸ αἷμά της!

Ὁ Σταμάτης καὶ πάλιν ἐκάγχασε.

—Νὰ μὲ συμπαθᾶς, θεια-Μολώτα, εἶπε. Σὰ χωριάτης πού 'μαι, ἔσφαλα. Θέλησα νὰ σοῦ χαρίσω αὐτὸ τὸ καβούρι, γιὰ νὰ κάμης μεζὲ ἀπόψε, καὶ μὲ τὸν τρόπο πού σοῦ τό 'ριξα στὴν ποδιά σου σ' ἐτρόμαξα.

—Δὲν τλώου καβούλγια, εἶπεν ἡ Μολώτα, θὰ μεταλάβου!

—Ἀλήθεια; Τότε, τὸ χαρίζω τῆς Πέρδικας.

—Μεγαλοσαββατιάτικα, καβούρια θὰ φάω; εἶπεν ἡ Φωλιώ.

—Τότε, ἄς τὸ πάρ' ἡ Σταματηρίζαινα, εἶπεν ὁ Σταμάτης.

—Νὰ καβουρώσης καὶ κάβουρας νὰ γένης! ἀπήντησεν ἡ Ἀφέντρα.

—Μωρέ, εὐχή πού μοῦ δίνεις! εἶπεν ὁ Σταμάτης. Ἀκοῦς! νὰ ἤμουν κάβουρας! Πῶς θὰ περπατοῦσα τάχα;

Καὶ ἅμα εἶπεν, ἔκυψε καὶ ἄρχισε νὰ κάμνη λοξὰ πατήματα, μεταξὺ τῶν τριῶν γυναικῶν. Μὲ τὴν κεφαλὴν του ἐκτύπησε τὸ πλευρὸν τῆς Μολώτας, μὲ τὴν πλάτην του ἔπληξε τὸν ἀγκῶνα τῆς Φωλιῶς, καὶ μὲ τὴν πτέρναν του ἐπάτησε τὴν γόβα τῆς Ἀφέντρας.

Αἱ τρεῖς γυναῖκες, μισοθυμωμέναι, ἐγέλασαν.

—Ζουρλάθηκες, βλέπω δὲν εἶσαι καλά! εἶπεν ἡ Ἀφέντρα.

Καὶ σηκώσασα μὲ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα τὸ κανάτι της, ἐκολάφισεν ἐλαφρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Σταμάτη, ὅστις ἐφάνη νὰ ἐγοητεύθη.

—ὦ! τί δροσιά, μωρὲ Σταματηρίζαινα! εἶπε. Δῶσέ μου ἄλλη μιά!

—Πᾶμε! νυχτώσαμε, ἔκαμεν εἰς ἀπάντησιν ἡ Ἀφέντρα.

Καὶ πάραυτα ἐξεκίνησαν. Τότε ὁ Σταμάτης, ἀφοῦ ἔδραξε, χωρὶς νὰ εἶπη τίποτε, τὴν μεγάλην στάμναν, τὴν ὁποῖαν ἄλλως θὰ ἐφορτώνετο ἡ Ἀφέντρα, ἐφιλοτιμήθη νὰ τρέξῃ πρῶτος, ὡς ἐμπροσθοφυλακὴ εἰς τὸν δρόμον ἄρχισε νὰ διηγῆται:

— Νὰ ξέρατε ποιὸν ἡῦρα, τώρα, στὸ δρόμο π' ἀνέβαινα... πρὶν σᾶς ἀνταμώσω στὴ βρούση.

— Ποιὸν ἡῦρες; εἶπεν ἡ Ἀφέντρα. Τὸν Μπαμπάο, ἢ τὸν Ἀράπη, ἢ τὸν Ἐξαποδῶ;

— Ἡῦρα τὸν Ἀλιβάνιστο!

— Ἀλήθεια; γιὰ πές μας.

Ἄμα ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦτο ἡ θεια-Μολῶτα, ἔκαμεν ἀκούσιον κίνημα, καὶ μὲ δύο βήματα ἤλλαξε θέσιν εἰς τὸν δρόμον, κ' ἐτάχθη ἐξ ἀριστερῶν τοῦ Σταμάτη, διὰ ν' ἀκούσῃ καλύτερα, ἐπειδὴ ἦτο κωφὴ ἀπὸ τὸ ἐν οὖς. Ὁ νέος διηγῆθη ὅτι εἰς τὴν ἄκρην τοῦ βουνοῦ, ὄχι μακρὰν τῆς ἀκτῆς, εἶχε περάσει ἀπὸ τὴν κατοικίαν τοῦ ἀλλοκότου ἐκείνου ἀνθρώπου, ὅστις ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν δὲν εἶχε κατέλθει εἰς τὴν πόλιν, κ' ἐμόναζεν εἰς μίαν καλύβην, ἢ μᾶλλον σπηλιάν, τῆς ὁποίας τὸ στόμιον εἶχε κτίσει μὲ τὰς χεῖράς του. Ἐβοσκεν ὀλίγας αἰγας, καὶ δὲν συνανεστρέφετο κανένα ἄνθρωπον, παρὰ μόνον τὸν Μπαρέκον, τὸν μέγαν αἰγοτρόφον τοῦ βουνοῦ, ὅστις εἶχε κοπάδι ἀπὸ χίλια γίδια. Εἰς αὐτὸν ἔδιδε τὸ ὀλίγον γάλα του, λαμβάνων ὡς ἀντάλλαγμα ὀλίγα παξιμάδια, παστὰ ὀψάρια, καὶ πότε κανὲν τρίχινον φόρεμα ἢ μάλλινον σκέπασμα.

— Ἄμα μὲ εἶδε, εἶπεν ὁ Σταμάτης, ἔκαμε νὰ κρυφτῆ. Ἐγὼ ἔτρεξα κατόπι του, τὸν ἐχαιρέτισα, καί, γιὰ νὰ τὸν φουρκίσω, ἄρχισα νὰ τὸν λιβανίζω μ' αὐτὴν τὴν πετσέτα, ποὺ κουδούνιζαν μέσα οἱ πεταλίδες... Νά, πῶς τοῦ ἔκαμα!

Καὶ ἀποσπᾶσας τὴν ποδιάν, τὴν περιέχουσιν τὰ θαλασσινὰ εἶδη, ἀπὸ τὴν μέσην του, ἔκαμε πῶς λιβανίζει μ' αὐτὸ τὴν θεια-Μολῶτα, ἣτις ἀφῆκεν ἀναρθρον κραυγὴν διαμαρτυρίας.

— Ἐλα! θὰ ἡσυχάσης, βρὲ πειρασμέ; ἔκραξεν ὀργίλη ἡ Ἀφέντρα.

*

**

Εἰς τὸν Ἀι-Γιάννην, ἅμα ἐνύκτωσεν, εἶχε φθάσει μὲ ὄλον τὸ ἀσκέρι του, γυναῖκα, παιδιὰ καὶ παραγυιούς του, ὁ μεγαλοβοσκὸς Γιάννης ὁ Μπαρέκος, καθὼς κι ὁ Κώστας ὁ Πηλιώτης, ἄλλος τσομπάνος μὲ τὴ φαρμίλια* του, κι ὁ Ἀγγελῆς ὁ Πολύχρονος, μὲ ὄλον τὸ ὄρδινό* του. Εἶχαν ἀνάψει μεγάλην φωτιά, κ' ἐκάθισαν εἰς τὸ ὑπαιθρον, παρὰ τὸν βόρειον τοῖχον τοῦ ναῖσκου,

καὶ διηγοῦντο παλαιὰ χρονικὰ τοῦ ποιμενικοῦ κόσμου, κ' ἐκοίταζαν τοὺς ἀστερισμοὺς καὶ τὴν Πούλια, πότε θὰ φθάσῃ στὴν μέσην τ' οὐρανοῦ, διὰ νὰ εἶναι μεσάνυχτα, καὶ πότε θὰ φθάσῃ εἰς ἓν δυτικὸν σημεῖον, διὰ νὰ φέξῃ. Κ' ἐπερίμεναν τὸν παπᾶν, πότε νὰ ἔλθῃ, διὰ νὰ τοὺς κάμῃ Ἀνάστασιν. Ἦτον δὲ μεσάνυχτα ἤδη, καὶ ὁ παπᾶς δὲν εἶχεν ἔλθει.

— Καθὼς τ' ὁμολογᾷ ἢ φλάσκα... ἔλεγεν ὁ Ἀγγελῆς ὁ Πολύχρονος.

— Νὰ τό 'ξερε κανεῖς, νὰ πηγαινέ στὴ χώρα, εἶπεν ὁ Κώστας ὁ Πηλιώτης.

— Ὁ παπα-Γαρόφαλος, ἂν θὰ 'ρθῇ, θὰ 'ρθῇ μὲ τὸ φεγγάρι, παρατήρησεν ὁ Μπαρέκος. Γιὰ κοιτάξτε.

Ἦδειχνεν ὑψηλὰ εἰς τὸ βουνόν, ὅπου αἱ κορυφαὶ τῶν δένδρων εἶχον ἀρχίσει νὰ καταλάμπωνται ἀπὸ τὸ ἀργυροῦν φέγγος. Ἦτο ἤδη περὶ τὸ τελευταῖον τέταρτον.

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἔφθασεν ὁ Σταμάτης. Οὗτος πρὸ ὥρας εἶχε γίνεαι ἄφαντος, χωρὶς κανεῖς νὰ προσέξῃ εἰς τοῦτο. Ὁ νέος εἶχεν ἀναβῆ ὑψηλὰ εἰς τὸ βουνόν, διὰ νὰ κατοπτρεύσῃ καὶ ἀκροασθῇ ἂν θὰ ἠκούετο ἢ θὰ ἐφαίνετο πουθενὰ ὁ παπᾶς.

Ἄμα ἐπέστρεψεν, ἔνευσεν εἰς τὸν Μπαρέκον καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ἐξέλθουν μαζί του ἀπὸ τὸν περιβόλον.

— Τί τρέχει;

— Ἐλᾶτε· κάτι φωνές ἀκούω. Βάζω στοίχημα!...

Ὁ Μπαρέκος καὶ ὁ Κώστας ὁ Πηλιώτης τὸν ἠκολούθησαν, καὶ ἀπεμακρύνθησαν διακόσια βήματα, κατὰ τὸν ἀνήφορον. Ἐκεῖ ἤκουσαν τῶ ὄντι ἤχους τινὰς νὰ ἀνέρχωνται βαθιὰ ἀπὸ τὸ ρεῦμα κάτω, πρὸς τὸ Δασκαλειὸ καὶ τὸν Ἀσέληνον.

— Τί νὰ εἶναι;

— Βάζω στοίχημα πὼς ὁ παπα-Γαρόφαλος ἔχασε τὸ δρόμο, εἶπεν ὁ Σταμάτης.

— Τί θέλει ἀποκεῖ, κατὰ τὸν Ἀσέληνον;

— Γνώρισα τὴ φωνή του, εἶπεν ὁ Σταμάτης. Θὰ ἦρθε ἀπὸ τὸν ἄλλον δρόμο, ἀπ' τὰ χωράφια κ' ὕστερα ἔπεσε μέσα στ' ὄρμάνι κ' ἐχάθηκε.

*
**

Οί δύο βοσκοί κι ο Σταμάτης ο Πολύχρονος, ὅστις ἔτρεξε κατόπιν των, ἀνήλθον τὴν ὄφρυν τοῦ βουνοῦ καὶ ἀπήντησαν διὰ φωνῶν εἰς τὰς ἡχοὺς τὰς ὁποίας ἤκουον.

— Ἐλᾶτε!... Ἐδῶ εἵμαστε!... ἔκραξε μὲ στεντορείαν φωνὴν ὁ Σταμάτης.

— Μὰ πῶς, δὲν βλέπουν κοτζάμ φωτιά; εἶπεν ἐν ἀπορίᾳ ὁ Πηλιώτης.

— Θὰ ἔχουν πέσει μέσα σὲ κακοτοπία, στὸν ἴσκιο τοῦ βουνοῦ, τὸ φεγγάρι δὲν ψήλωσε ἀκόμα.

— Πάω νὰ φέρω τὸ φανάρι! ἔκραξεν ὁ Σταμάτης.

Κ' ἔτρεξε κάτω, εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ἁι-Γιαννιοῦ, ὁπόθεν ἐπανήλθε μετ' ὀλίγον φέρων φανάριον ἀναμμένον. Ὁ Σταμάτης, κρατῶν τοῦτο, ἐπροπορεύθη καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες τὸν ἠκολούθησαν ἐν μέσῳ τοῦ δάσους. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ αἱ φωναὶ ἠκούοντο πλησιέστεραι καὶ τέλος ἐφάνη ὁ παπᾶς ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸν ἀνεψιόν, τὸν βοηθόν του, σύροντα ἀπὸ τὴν τριχιὰν ἓνα γαῖδουράκι, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν φορτωμένα τὰ «ἱερά» τοῦ παπᾶ. Ἀλλὰ τελευταία ὄλων ἐφάνη καὶ μία σκιά, ἣτις ἐφαίνετο ἀποφεύγουσα ν' ἀντικρύσῃ τὸ φῶς τοῦ φαναρίου.

— Μπά! ἔκαμε γελῶν ὁ Σταμάτης. Καὶ σιγὰ πρὸς τὸν Μπαρέκον ἐψιθύρισεν:

— Ὁ Αλιβάνιστος.

— Μεγάλο θάμα! εἶπεν ὁ Μπαρέκος.

— Πῶς ἔκαμες, βλοημένε κ' ἔχασες τὸν δρόμο; ἠρώτησε τὸν παπᾶν ὁ Ἀγγελῆς ὁ Πολύχρονος.

— Μὴ ρωτᾶτε... θέλησα νὰ πάω ἀπ' τὸν ἄλλο δρόμο... ἀπ' τὰ Ρόγγια... εἶπεν ἀσθμαίνων ὁ παπᾶς· ἤθελα νὰ ἰδῶ τὸ χωράφι... εἶπε νὰ τὸ σπείρῃ, κεῖνος ὁ Ντανάκας καὶ τ' ἄφησε ἄσπαρτο... κ' ἐγὼ χαμπάρι δὲν εἶχα, τόσοι μῆνες τώρα. Ἄς εἶναι καλὰ ὁ ἄνθρωπος... Εἶχα καὶ δυὸ τρεῖς ἀγιασμοὺς νὰ κάμω κ' ἐνύχτωσα... Καλὰ ποὺ ἔπεσα κοντὰ στὸ καλυβάκι τοῦ μπαρμπα-Κόλια ἐδῶ (δεικνύων τὸν καλούμενον Αλιβάνιστον) καὶ μ' ἐβοήθησε νὰ βρῶ τὸ δρόμο!... Ἄς ἔχη τὴν εὐχή!

Ὁ παπα-Γαρόφαλος ἐδείκνυεν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἀπεκάλει μπαρμπα-Κόλιαν, ὅστις ὁμως, ὡς ἀληθῆς σκιά εἶχεν ἀρχίσει νὰ γλιστρᾷ ὀπισθεν τῶν δένδρων, καὶ ν' ἀπομακρύνεται.

Ὁ Μπαρέκος, τρέξας, τὸν ἔδραξεν ἰσχυρῶς ἀπὸ τὸν βραχίονα.

— Που πᾶς, μπαρμπα-Κόλια; εἶπε. Τώρα δὲ σ' ἀφήνουμε... τελείωσε! Φέτος θὰ κάμωμε Ἀνάσταση μαζί!...

Ὁ Σταμάτης, μὴ δυνάμενος νὰ κρατήσῃ τὰ γέλια, ἄρχισε μὲ τὸ φανάρι τὸ ὁποῖον ἐκράτει, νὰ κάμνῃ κινήματα ὡς νὰ ἐλιβάνιζε, πρὸς τὸ βάθος εἰς τὸ μέρος ὅπου ἴστατο τὸ σύμπλεγμα τοῦ Μπαρέκου καὶ τοῦ μπαρμπα-Κόλια.

Ὁ γέρον ἐφαίνετο ἀληθῆς λυκάνθρωπος. Ἐφόρει εἶδος ράσου, ἀπροσδιορίστου χρώματος, καὶ μαύρην σκούφιαν, εἶχε μακρὰν κόμην μαύρην ἀκόμη, καὶ ψαρά, σγουρὰ γένεια. Ἐδυσανασχέτει διότι τὸν ἐκράτει μὲ τὴν ρωμαλέαν χεῖρά του ὁ Μπαρέκος, ἤθελε νὰ φύγῃ.

— Ἄφ' σε με νὰ ζήσης! Δὲν μπορῶ!... τί Ἀνάσταση νὰ κάμω ἄγώ... τί μὲ θέλετ' ἐμένα... Ἐσεῖς κάμετε Ἀνάσταση. Μὲ γειά σας, μὲ χαρὰ σας!... Πάω στὸ καλύβι μου, ἄγώ!

Τότε ὁ παπα-Γαρόφαλος ἔλαβε τὸν λόγον:

— Νὰ ἴχῃς τὴν εὐχὴ τοῦ Χριστοῦ, παιδί μου! Ἐλα!... Νὰ πάρῃς εὐλογία!... Νὰ μοσχοβολήσῃ ἡ ψυχὴ σου! Ἐλα ν' ἀπολάψῃς τὴν χαρὰ τοῦ Χριστοῦ μας! Μὴν ἀδικῆς τὸν ἑαυτὸν σου! Μὴν κάνῃς τοῦ ἐχτροῦ τὸ θέλημα!... Πάτα τὸν πειρασμό! Ἐλα, Κόλια! Ἐλα, Νικόλαε, ἔλα, Νικόλαε μακάριε! Ὁ ἅγιος Νικόλαος νὰ σὲ φωτίσῃ!

Ὁ μπαρμπα-Κόλιας ἤθελε νὰ ἔλθῃ, ἀλλ' ἐντρέπετο. Ἐπαρξενεύετο πολὺ, θὰ ἐπεθύμει νὰ τὸν ἀπῆγον διὰ τῆς βίας.

Ὁ Μπαρέκος, ὡς νὰ εἶχεν εἰσδύσει εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς ψυχῆς του, ἔκραξε τοὺς δύο ἄλλους βοσκοὺς πλησίον του. Οὗτοι, ἡμιπαίζοντες, ἡμισπουδάζοντες, ἔβαλαν τὰς χεῖράς των εἰς τοὺς βραχίονας καὶ τὰς ὠμοπλάτας τοῦ Κόλια. Ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει τὸν ἀπῆγαγον, κάτω νεύοντα, ἐπιθυμοῦντα ν' ἀκολουθήσῃ, καὶ τείνοντα ν' ἀποσκιρτήσῃ.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸν Ἁι-Γιάννην, παράδοξον πρᾶγμα συνέβη. Ἡ θεια-Μολώτα, καθὼς ἐκάθητο ἔξωθεν τοῦ ναοῦ, ἄμα εἶδε τὸν Κόλιαν, ἐταράχθη νευρικῶς, ἐστράφη πρὸς τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ. Ἡ Ἀφέντρα, ἣτις ἦτον στὸ πλάγι τῆς, τὴν εἶδε, κ' ἐνόησεν ὅτι κάτι συνέβαινε.

— Τί ἔχεις, θεια-Μολώτα;

Ἡ γραῖα τῆς ἔνευσε νὰ σιωπήσῃ. Ἐν τοσοῦτῳ, ἀφοῦ ἡ συνοδία ἐπροχώρησεν εἰς τὸ κέντρον τοῦ περιβόλου, ἡ Μολώτα ἔρριψε πλάγιον βλέμμα πρὸς τὸ σύμπλεγμα τῶν ἀνδρῶν, κ' ἐκατέβασε χαμηλὰ τὴν μαύρην μανδήλαν τῆς, ἔκρυψε τὰ ὀφρύδια, τοὺς κροτάφους, καὶ μὲ τὰ τσουλούφια τῆς κόμης τῆς, καὶ μὲ τὰ κλώνια τῆς μανδήλας, ἐκάλυψε τὸ κατωσάγονον καὶ τὰ μάγουλα.

Ἡ Ἀφέντρα τὴν ἐκοίταζε μὲ ἄπληστον περιέργειαν.

— Τί ἔπαθες, θεια-Μολώτα; ἠρώτησε καὶ πάλιν.

— Σώπα, σ' ἴσως ἐψιθύρισεν ἡ Μολώτα.

Εὐθύς τότε ὁ παπᾶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναῖσκον, τὸν ὁποῖον ὁ Σταμάτης, ἀπὸ τὴν ἡμέραν, πρὶν νὰ πάγη ἀκόμα διὰ πεταλίδας καὶ καβούρια, εἶχε στολίσει μὲ δάφνας καὶ μυρσίνας, καὶ ὅστις ἤστραπτεν ἀπὸ κοσμιότητα καὶ καθαριότητα. Ὁ ἱερεὺς ἔβαλεν Εὐλογητόν, καὶ μαζὶ μὲ τὸν ἀνεψιὸν του ἄρχισε νὰ ψάλλῃ τὸ «Κύματι θαλάσσης». Ἡ Ἀφέντρα, ἡ Φωλιώ, κ' αἱ γυναῖκες καὶ τὰ θυγάτρια τῶν ποιμένων, εἰσῆλθον εἰς τὸν ναόν, κ' ἐκόλλησαν πολλὰ κηρία εἰς τὰ μανουάλια.

Ἡ Μολώτα ἔμενε παραπίσω. Ἦθελε νὰ ἰδῇ ἂν ὁ μπαρμπα-Κόλιας, ὁ Ἀλιβάνιστος, θὰ εἰσῆρχετο εἰς τὸν ναὸν ἢ ὄχι. Ὁ Κόλιας καταρχὰς ἐπέμενε νὰ μένῃ ἔξω, ἐπὶ προφάσει ὅτι θὰ ἐβοήθει τοὺς δύο παραγινοὺς τοῦ Μπαρέκου εἰς τὸ σούβλισμα καὶ ψήσιμον τῶν ἄρνιων διὰ τὰ ὁποῖα ἐτοίμαζαν μεγάλην φωτιάν. Ὁ Μπαρέκος ὅμως ἐφοβήθη μήπως «τὸ στρίψῃ» καὶ τὸν ἐβίασε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ναὸν μαζὶ του, λέγων ὅτι «ὁ μουσαφίρης δὲν κάνει ἴπηρεσία».

Τότε ἡ Μολώτα ἔμεινεν ἀπ' ἔξω, μισοκρυμμένη εἰς τὸν παραστάτην τῆς θύρας τοῦ ναοῦ καὶ κοιτάζουσα λαθραίως μέσα. Ὅταν ἐβγήκαν ὅλοι λαμπαδηφοροῦντες εἰς τὸ ὑπαιθρον, διὰ νὰ κάμουν Ἀνάστασιν, αὕτη ἀπελθοῦσα ἐκρύβη εἰς τὴν βορειανατολικὴν γωνίαν, σιμὰ εἰς τὴν θυρίδα τῆς Προσκομιδῆς. Ἐκεῖθεν ἤκουσε κι αὐτὴ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη».

Ὅταν τὸ πλῆθος εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὸν ναόν, μὲ τὸ «Ἀναστάσεως ἡμέρα», τὸ γοργὸν ἐμβατήριον, ἡ Ἀφέντρα τῆς Σταματηρίζαινας ἔμεινε παραπίσω καὶ ἦλθε πλησίον τῆς Μολώτας.

— Γιατί δὲν ἔρχεσαι μὲς εἰς τὴν ἐκκλησίαν; τῆς εἶπε· λεχῶνα εἶσαι;

— Σὺλε, πιδί μ', ἀκούσης καλὸ λόγος*, τῆς εἶπεν ἡ Μολώτα. Ἄφ' σ' ἐμένα.

— Μὰ τί ἔχεις;

— Τίποτα.

Ἐπέμεινε:

— Θὰ μοῦ πῆς τί ἔχεις;

Ἡ γραῖα ἀνένευσε καὶ ἀπεμακρύνθη ἀπ' αὐτῆς. Ἡ Ἀφέντρα ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ. Μετ' ὀλίγην ὅμως ὥραν, ὅταν ἄρχισεν ὁ Ἀσπασμός, ἡ Μολώτα

ἐπλησίασεν εἰς τὴν θύραν τοῦ ναοῦ κ' ἔνευσεν εἰς τὴν Ἀφέντραν νὰ ἐξέλθῃ. Τὴν ἔφερεν εἰς τὴν ἰδίαν καὶ πρὶν θέσιν, ἀριστερόθεν τοῦ ναοῦ.

— Τώρα, ἐγὼ πῶς θὰ μεταλάβου; τῆς λέγει.

— Γιατί; τί τρέχει;

— Τώρα, δὲ φιλοῦν Βγαγγέλιο κι Ἀνάσταση;

— Ναί.

— Πῶς νὰ πάω ἄγὼ ν' ἀνισπαστῶ;

— Πῶς θὰ πᾶς; Μὲ τὰ ποδάρια σ', εἶπεν ἡ Ἀφέντρα.

— Εἶδες κεῖνον ἄθλωπο;

— Ποῖόν;

— Κόλια;

— Τὸν Ἀλιβάνιστο; Ἔ, τί;

Ἡ Μολώτα ἔκυψεν, ἔταπείνωσε τὴν φωνὴν καὶ εἶπε:

— Σὰν ἤμουν ἐγὼ μικλὸ κολίτσι, αὐτὸς μ' ἤθελε γυναῖκα. Πλὴν ἀλλωστήσω, κὶ πιαστῆ φωνή μου, μ' ἤλε σουλουπώματα, πηγάδι, στενὸ σοκάκι, μ' ἐ... (ἔκυψεν εἰς τὸ οὖς τῆς Ἀφέντρας, κ' ἐψιθύρισε μὲ φωνὴν μόλις ἀκουομένην)· μ' ἐφίλησε...

Ἡ Ἀφέντρα ἔπνιξε βαθύν, ἀργυρόρηχον γέλωτα. Ἡ γραῖα ἐπανέλαβε:

— Πατέλας δὲν τὸν ἤθελε γαμπλό. Πῆλα ἄλλον. Χήλεψα. Αὐτὸς, εἶπαν, πῆλε καημό, πῆγε βουνά, ἀγλίεψε, δὲν πάτησ' ἐκκλησιά... Ἐγὼ ἔχω τὸ κλίμα (τὸ κρῖμα);

Ἡ Ἀφέντρα ἐνόησεν ἀμέσως τὴν ἀπλοϊκὴν εὐσυνειδησίαν τῆς γραίας.

— Ἔ, καλὰ, εἶπε, νὰ ποῦ τὸν ἡῦρες τώρα, στὴν Ἀνάσταση. Ὡρα τοῦ Ἀσπασμοῦ, τῆς ἀγάπης εἶναι. Νὰ σχωρεθῆς, νὰ τὸ πῆς τοῦ παπᾶ καὶ θὰ σ' ἀφήσῃ νὰ μεταλάβῃς.

*

**

Ἡ Μολώτα ἠκολούθησε κατὰ γράμμα τὴν συμβουλὴν τῆς Ἀφέντρας.

Εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναόν, ἠσπάσθη τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὴν Ἀνάστασιν, εἶτα ἐζήτησε συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Κόλιαν. Ἀκολουθῶς, τὴν ὥραν τοῦ Κοινωνικοῦ, ἐπλησίασε μαζί με τὰς ἄλλας γυναῖκας εἰς τὴν βορείαν πύλην τοῦ ἱεροῦ, ὅπου ὁ ἱερεὺς ἀνέγνωσεν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των τὴν συγχωρητικὴν εὐχήν, ἐνῶ ὁ μικρὸς ψάλτης ἐμινύριζε τὸ «Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε».

Μετὰ τὴν Απόλυσιν, ἅμα οἱ ἄνδρες ἐξῆλθον, ὁ Σταμάτης συναντήσας τὸν Κόλιαν τὸν ἐχαιρέτισε:

— Χριστὸς ἀνέστη, μπαρμπα-Κόλια! Καλὴ ὥρα ἦτον ποὺ σ' ἠῦρα χτές.

Καὶ ὁ γέρον ἐρημίτης ἀπήντησεν:

— Ἀληθῶς ἀνέστη, βρέ! Δὲν εἶμαι ἀλιβάνιστος!

(1903)